

РЕЦЕНЗИЯ

От Проф. д-р Емил Георгиев Ковачев, д.м.н.

Ръководител Катедра Акушерство и гинекология при МУ - Варна

Относно дисертационен труд за присъждане на научно-образователна степен „Доктор“, научна специалност Акушерство и гинекология, Катедра Акушерство и гинекология към Медицински университет – Варна.

Тема на дисертационния труд: „Банкиране на резидуална умбиликална кръв: акушерски и биоетични аспекти“

Автор: Д-р Асен Йорданов Пачеджиев

Представеният за защита дисертационен труд съдържа общо 179 страници с включени в него: 25 фигури, 68 таблици. В библиографията са отбелязани общо 237 заглавия, от които 8 на кирилица и 229 на латинеца.

Актуалност на проблема

В съвременната медицина, банкирането на кръв от пъпната връв навлиза с бързи темпове. У нас е сравнително нова и се развива от 2005г. насам. Умбиликалната кръв (УК) е ценен биологичен ресурс, с нарастваща роля при лечението на все по-голям брой, предимно злокачествени и дегенеративни заболявания. В своята цялост, умбиликалната кръв е нещо повече от „стволови клетки“, тя съдържа множество по-зрели прогенитори в различен стадий на диференциация, но с висок пролиферативен потенциал.

В своя дисертационен труд д-р Пачеджиев разработва проблем, отличаващ се с несъмнена актуалност особено за България, тъй като до сега не е правено проучване свързано с резерва от единици умбиликална кръв съхранявани в частните банка.

В България има 10 лицензирани тъканни банка за съхранения на умбиликална кръв. По данни на Изпълнителната агенция за трансплантация през 2016г. са взети около 2200 проби умбиликална кръв.

Прегледът на литературния обзор ясно показва, че дисертантът е проучила задълбочено голям брой съвременни литературни източници. Обзорът притежава добра познавателна стойност, като са описани терапевтичния потенциал на умбиликалната кръв и тъкан.

Целта на проучването е да се оптимизира ролята на акушер-гинеколозите и ангажираната пряко с контрол на дейността по банкиране на УК институция (Изпълнителна агенция по

трансплантациите, ИАТ), с оглед осигуряване на адекватен резерв от единици УК, покриващи популационните нужди от лечение със стволово-клетъчни препарати.

Обект на проучването по задача 3 са данните от анонимна анкета, сред 976 избрали частното („семейното“) банкиране жени. Анкетата е проведена в периода, между юли 2014 г. и април 2016 г., с цел да представи демографския профил, степента на информираност и мотивацията за избор на съхранените умбиликална кръв родилки. Включените в анкетата въпроси са сходни с въпросите, използвани в други подобни проучвания и отразяват емпирично добити впечатления за интересите, страховете и очакванията на българските бременни, във връзка с темата. За оценка са квалифицирани 721 (73,9%) анкети. За индикативна оценка на отношението и информираността на акушер-гинеколозите и без претенцията за представителност и всеобхватност, са поканени 102-ма акушер-гинеколози, като 69 (67,7%) от тях предоставиха попълнени анкетни листове.

Основните задачи са ясно формулирани, особено задачата за оценка на съществуващия резерв от над 15 000 единици умбиликална кръв, съхранени от частни банки.

Прави впечатление критични подход при формулирането на изследователските хипотези.

Материал и методи

От проведеното проучване е направена представителна извадка от 721 обработени и криоконсервирани в частна банка единици УК. Всички проби са взети от български донори, в периода юли 2014 г. – април 2016 г., в родилните зали на 38 многопрофилни и специализирани болници. За всички пробовземания е подписано информирано съгласие от родилките, в качеството им на законни представители на донорите (новородените).

За дескриптивен анализ на резерва от единици умбиликална кръв в частни банки е използван методът на **срезовото ретроспективно проучване**. Изследваните величини са разпределени условно в 4 панела:

А) „**Логистичен**“ панел, представящ данните за час на пробовзимането [= час на раждането, (h)] и общо транспортно време в часове (T_{total});

Б) „**Лабораторен**“ панел, с 2 подразделения:

- **биологични показатели, преди обработка:** обем на пробата (V) в милилитри (мл); хематокрит след редукция на обема (HCT) в %; брой мононуклеари преди обработка $\times 10^8$ ($MNC_{pre} \times 10^8$); общ брой на ядросъдържащите клетки преди обработка $\times 10^8$ ($TNC_{pre} \times 10^8$)

- **биологични показатели след обработка:** брой мононуклеари след обработка $\times 10^8$ ($MNC_{post} \times 10^8$); общ брой на ядросъдържащите клетки след обработка $\times 10^8$ ($TNC_{post} \times 10^8$); брой на експресиращите CD34 (CD34+) клетки; жизненост на CD34+ клетките в %; жизненост на CD45+ клетките в %.

В) „Неонателен“ панел, включващ: вид раждане (per vias naturales или планово, чрез sectio); гестационен срок на бременността при раждането (г.с.); тегло на новороденото в грамове (g); дължина на новороденото в сантиметри (cm); оценка на общото състояние на новороденото (д = добро, п = приемливо, л = лошо).

При изследване на информираността и нагласите на родилките и акушер-гинеколозите е използван анкетният метод (структурирано интервю, с въпроси и отговори, тип multiple choice).

Използваните методи за статистически анализ, които дисертантът включва са:

1. Методи за дескриптивен анализ

2. Методи за статистическа проверка на хипотези (СПХ), съответно:

- Параметрични тестове: **Т-тестът** за две независими извадки (Independent Samples T-Test), при проверка за равенство на две средни при нормално разпределение; **Еднофакторният дисперсионен анализ (Oneway ANOVA)**: за независими извадки, при проверка за равенство на две средни стойности.
- Непараметрични тестове: **Методът на Колмогоров-Смирнов (Kolmogorov-Smirnov)**, за проверка за нормалност на разпределение; **Методът хи-квадрат (Chi-square test)**, при търсене на връзка между качествени променливи; **Тестът на Крускал-Уолис (Kruskal-Wallis Test)**, при сравнение на средните на количествени променливи, които нямат нормално разпределение.

3. Методи за корелационен анализ: **Регресионният анализ**, при търсене и доказване на зависимост между дадени количествени променливи, за установяване на адекватност на модела, корелационен коефициент и коефициент на детерминация.

Собствени резултати и обсъждане

Анализът на резултатите от анкетата поставя редица етични въпроси, относно ролята на акушер-гинеколога за насочване на бременните към алтруистично или към частно банкиране. Наличието на информационни дефицити, както при бременни и родилки, така и при акушер-гинеколозите потенцира дисбаланса в банкирането на УК у нас, в полза на частните банки.

Изводи и Приноси

Формулирани са 14 извода и 7 приноса, разделени в три групи:

Приноси с оригинален характер

1. За първи път е охарактеризирана и оценена мащабна извадка от частно банкирани проби, която е представителна за националния резерв от единици умбиликална кръв;
2. За първи път са изследвани нагласите и информираността, по отношение на донорството и банкирането на УК сред бременни и родилки, избрали семейното съхранение в частна банка;

3. Изследването е първото по мащаба си у нас.

Приноси с потвърдителен характер

1. Проучена е значителна по обем литература и е направен обстоен и цялостен анализ на дейността по банкиране на умбиликална кръв, като практиките у нас са съпоставени със световната практика.
2. Изследвани са взаимовръзките между логистични, лабораторни и неонатални фактори от една страна, и качествените показатели на пробите от умбиликална кръв от друга страна, като са потвърдени или отхвърлени резултатите на други изследователи+.

Приноси с практически характер

1. Предложени са мерки за оптимизация на дейността по банкиране на умбиликална кръв и на националния резерв от единици УК;
2. Формулирани са конкретни препоръки за оптимизиране на вида и обема на информацията и биологичните показатели за УК, които биват съобщавани на пробовзимащия акушер-гинеколог и на компетентния орган (ИАТ).

Критични бележки и съвети

Дисертанта се е съобразил с направените съвети.

Кратки биографични данни и учебно-преподавателска дейност

Д-р Пачеджиев е роден през 1965г. Завършва медицина през 1992г. В Висшия медицински институт – София, 2002г. придобива магистърска степен по Бизнес администрация City University (Сиатъл, САЩ), Здравен мениджмънт придобива през 2016г. Д-р Пачеджиев работи в областта на банкирането на умбиликална кръв от 2010г. От 2010г. Досега е Директор на Тъканна банка крио-център България“ ЕАД, а от 2017г. Заема поста Главен медицински директор на майчината структура „Cryo-Save“. Той е член на БЛС, БНДАГ, БулСТЕРИ, БАР, БАТБ, АТБУКБ, и участва активно в провеждането на научните форуми на тези организации.

Заклучение

Дисертационния труд на д-р Асен Пачеджиев „Банкиране на резидуална умбиликална кръв: акушерски и биоетични аспекти“ е актуален и отговаря на общоприетите критерии. С дълбоко уважение, препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждане на научно-образователна степен “доктор“ по научната специалност „Акушерство и гинекология“ на д-р Асен Йорданов Пачеджиев.

Дата:15.01.2018г.

Проф. д-р Е. Ковачев, д.м.н.